

Finansklagenemnda Person

Avgjørelse FinKN 2023-662

15.9.2023

Fremtind Forsikring AS

Ulykke

Fall – alkohol – død – unntatt skader som skyldes alkohol – grov uaktsomhet – fal. §§ 10-3, 13-6 og 13-9.

Forsikrede døde 16.6.22 etter å ha mistet balansen og slått seg kraftig i en bordkant 27.5.22. Det var ingen vitner til hendelsen. Forsikredes promille ble målt til 3,8 på stedet og til 3,34 ved ankomst til sykehuset. Obduksjonsrapporten viste at dødsårsaken var traumatisk hjerneskade. Foretaket mottok skademelding fra etterlatte (klager) 4.10.22, og avslo kravet 25.10.22 med den begrunnelse at forsikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt. Senere påberopte foretaket seg vilkårsunntaket for skader som skyldtes alkoholbruk. Saken reiste spørsmål om vilkårsunntaket kom til anvendelse, om forsikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt, og i tilfelle avkortningens størrelse. Nemnda bemerket at foretaket generelt ikke kan unnta skader som følge av "inntak av rusmidler" og "skade som skyldes alkohol". Nemnda uttalte videre at det i utgangspunktet ikke er grovt uaktsomt å innta alkohol som medfører promille, men at et slikt inntak innebar et krav om økt oppmerksomhet i forhold til risikofylte situasjoner. I aktuelle sak var forsikrede på hytta, og utsatte seg ikke for spesielle farer. Slik saken var opplyst kunne ikke nemnda ikke se at foretaket hadde sannsynliggjort at forsikrede opptrådte grovt uaktsomt. Klager ble gitt medhold.

Saksfremstilling

Forsikrede døde 16.6.22 etter å ha mistet balansen og slått seg kraftig i en bordkant 27.5.22. Den etterlatte er forsikredes mann (heretter omtalt som klager).

Før hendelsen:

Det fremgår av journalnotater at forsikrede hadde et omfattende, kjent alkoholmisbruk.

Etter hendelsen:

Forsikrede ble funnet av klager på gulvet på hytta 27.5.22. Forsikredes promille ble målt til 3,8 med alkometer. Hun ble fraktet til sykehus med ambulanse samme dag, og ved ankomst til sykehuset ble promillen målt til 3,34. På bakgrunn av at forsikrede hadde blåmerker på armen, mistenkte sykehuset at hun kunne være utsatt for vold, og politiet ble kontaktet av sykehuset 29.5.22. Det ble varslet om at forsikrede var innlagt med hodeskade, og at hun lå i kunstig koma.

Klager (forsikredes ektefelle) ble avhørt av politiet 30.5.22, og det fremgår av vitneforklaringen hvordan han fant forsikrede da han kom tilbake til hytta 27.5.22 ca. kl. 16.15:

Vitne forklarer at det er litt forhistorie her. (Forsikrede) har hatt problemer med alkohol. Hun har vært litt inn og ut, og har hatt mye depresjoner.

(...)

Vitne åpnet døren til hytten og gikk inn. (Forsikrede) har falt før, så vitne sier han ikke fikk sjokk, men han ble litt paff. Vitne så at hun satt på rumpen på gulvet, med bakhodet støttet på sofaen. Vitne gikk nærmere, og

det så ikke pent ut. Han så at det høyre kinnbeinet var veldig forvokst og stort og blått. Hun hadde en skikkelig blåveis. Det var vel på venstre side. Leppene var ganske så rød-blå. Hun var bevisst og klar, og vitne spurte "ka e det som har skjedd?!". Hun sa "eg har nettopp stått opp eg. Eg har bare slappet av". Vitne sa da at "du er jo skadet", hvor hun svarte "nei eg e ikkje skadet". Vitne hentet et speil, så hun skulle få se. Hun reagerte ikke så mye på det. Vitne tenkte han måtte skaffe ambulanse, så han sa til henne at han ville ringe ambulansen (...). Hun sa da "nei! Eg skal ikkje ha nokke ambulanse. Eg leger meg sjøl. Eg skal være her!". Vitne ringte da en venn av seg, som har en gård rett ved siden av. Han heter (...). Han kom ned i full fart, og ble helt paff. Vitne forklarte til han at hun hadde falt, og at vitne regnet med at hun hadde truffet hjørnebordet. Han tenkte at om hun hadde vært noen centimeter til siden, så kunne hun kanskje ha gått klar av bordet.

Vitne sa til (...) at han gikk utenfor for å ringe etter ambulanse, og han spurte om (...) kunne holde (forsikrede) med selskap i mellomtiden. Vitne snakket med en på AMK, og måtte svare på mange spørsmål. De sendte så en ambulanse, og den kom kanskje rundt 16:45.

(...)

Vitne forklarer at når han fant (forsikrede), så forklarte hun til han, at hun skulle prøve å gå på do. Så hadde hun sikkert vært for rask, for hun hadde bæsjet på seg. Dette måtte vitne skifte på henne, og få på henne en ny truse. Vitne er vant til sånne ting. Han har gjort dette før med henne. Han fikk kledd på henne en tynn bukse. Den kvinnelige ambulansesjåføren hjalp vitne litt.

Forsikrede lå i kunstig koma frem til hun døde som følge av skadene 16.6.22.

Det ble gjennomført en obduksjon av forsikrede 21.6.22:

Blodprøve fra innleggelsen skal ha vist 3,34 o/oo etanol i blodet.

De mikroskopiske analyser viser forandringer i hjernen med skadet hjernevev med makrofager, gliose og reaktive forandringer. I den harde hjernehinne fantes en del store kapillærer samt bindevevsdannelse inn mot restene av blødningen. I lungene fantes overalt utbredt lungebetennelse. I leveren fantes rikelig skrumpleverforandringer. Forandringene bekrefter de tidligere funnene.

Resultatet av de kjemiske og mikroskopiske analyser gir ingen endring av tidligere avgitt konklusjon. Det synes rimelig å anta at dødsårsaken er traumatisk hjerneskada, operert, og med påfølgende lungebetennelse.

Forsikringsforetaket (heretter foretaket) mottok skademelding fra klager 4.10.22 hvor det fremgikk at:

Avdøde har mistet balansen, og slått seg kraftig i hodet, etter å ha truffet en bordkant. Mann kom hjem og fant henne på gulvet.

Foretaket fikk oversendt politidokumentene 12.10.22. Foretaket avsto krav om utbetaling i brev av 25.10.22. Politiet henla saken 16.1.23 med kode 010 som betyr intet straffbart forhold bevist og viste til at det var rimelig å konkludere med at dødsfallet skyldes fall i sterkt alkoholpåvirket tilstand.

Klager har i det vesentlige anført at han har krav på utbetaling under forsikringen. Klager har beskrevet hendelsesforløpet og hva som skjedde da han fant forsikrede på gulvet på hytta. Klager bestrider at forsikrede var full, og anfører at det må være feil med målingen av promille eller eventuelt at det er en soppinfeksjon i magen som har forårsaket en kunstig høy promille. Forsikrede hadde dessuten ikke spist på fem–seks dager, som igjen kan føre til kunstig høy promille. Forsikrede hadde ikke drukket mer en litt vin og øl tidligere på dagen før fallet. Det anføres derfor at forsikrede ikke opptrådte grovt uaktsomt, og at hun ikke hadde høy promille.

Forsikringsforetaket har i det vesentlige anført at klager ikke har krav på utbetaling under forsikringen. Forsikringen dekker ikke skader som skyldes alkohol, og det er dokumentert at forsikrede hadde en promille på minst 3,34 da skaden inntraff. Skaden inntraff som følge av fall, noe som med stor sannsynlighetsovervekt skyldtes avdødes alkoholinntak. Klagers beskrivelser av hendelsesforløpet mv. i klagen til Finansklagenemnda avviker fra hans tidligere forklaringer i

politiavhør og øvrig dokumentasjon i saken. Det er heller ikke fremlagt dokumentasjon som tilsier at promillenivået som ble målt var feil. Subsidiært anføres det at forsikrede har opptrådt grovt uaktsomt. Ved sin selvforskyldte rus som gav en promille på minst 3,34 fremkalte hun hendelsen, og en eventuell erstatning kan derfor uansett avkortes i sin helhet. Forsikrede forsørget ikke barn.

Finansklagenemnda Persons begrunnelse

Spørsmålet er om unntaket i forsikringsvilkårene for skader som skyldes selvforskyldt rus kommer til anvendelse, om forsikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt, og i tilfelle avkortningens størrelse.

Det følger av forsikringsbeviset at *"Forsikringen omfatter ikke skade som følge av (...) misbruk av medisiner, inntak av rusmidler og skadelige stoffer"*.

Videre følger det av forsikringsvilkårene pkt. 11.1 at forsikringen ikke dekker:

Skade som skyldes:

Sovemidler, smertestillende, alkohol og narkotiske midler.

Foretaket har inntatt aktuelle unntak i forsikringsbevis og vilkår. Spørsmålet om et slikt unntak i vilkårene kan benyttes som grunnlag for å avskjære utbetaling har tidligere vært behandlet i nemnda.

Foretaket kan ikke innta vilkår i forsikringsavtalen som er i strid med bestemmelsene i fal. del B, jf. fal. § 10-3. Fal. § 13-6 regulerer hvilke ansvarsbegrensninger foretaket kan ta som følge av at forsikrede utsetter seg for en bestemt fare. Det følger av bestemmelsen at foretaket bare kan frasi seg ansvar i situasjoner der forsikrede utsetter seg for en "bestemt fare", dersom det er årsakssammenheng mellom faren og forsikringstilfellet. Mer generelle forbehold er ikke tillatt. Bestemmelsen innebærer at foretaket ikke kan ta forbehold som "knytter virkninger til at forsikrede handler under ruspåvirkning", jf. Wilhelmsen, Rettsdata, kommentar til fal. § 13-6, note 336. Se også Brynildsen, m.fl. Forsikringsavtaleloven, 3. utgave s. 491. Nemnda har tidligere lagt til grunn at unntak for skader som oppstår som følge av selvforskyldt rus, er generelle forbehold som knytter virkninger til at forsikrede handlet under ruspåvirkning, jf. blant annet FinKN 2021-659.

De aktuelle unntakene må anses som generelle forbehold som knytter virkninger til at forsikrede handlet under ruspåvirkning. Forsikredes dødsfall er forårsaket av at hun falt og slo hodet. Konsekvensen er at foretaket ikke kan påberope seg vilkårenes unntak for skader som følge av "inntak av rusmidler" og "skade som skyldes alkohol".

Nemnda drøfter så om det er sannsynliggjort at forsikrede har opptrådt grovt uaktsomt. Et foretak kan foreta avkortning i erstatningen dersom den forsikrede har fremkalt forsikringstilfellet grovt uaktsomt, jf. fal. § 13-9 første ledd første punktum. På bakgrunn av rettspraksis legger nemnda til grunn at det er utvist grov uaktsomhet når forsikredes adferd fremstår som sterkt klanderverdig, og handlemåten representerer et markert avvik fra vanlig forsvarlig handlemåte, jf. Rt-1989-1318. Foretaket må sannsynliggjøre at forsikrede opptrådte grovt uaktsomt, og at det er årsakssammenheng mellom den grovt uaktsomme atferden og skadetilfellets inntreden. Det er i utgangspunktet tilstrekkelig med alminnelig sannsynlighetsovervekt, jf. HR-2016-2579-A.

Nemnda har tidligere behandlet flere saker der en forsikret har fremkalt et forsikringstilfelle ved fall, etter å ha inntatt betydelige mengder alkohol. Det er lagt til grunn i praksis at det i utgangspunktet ikke er grovt uaktsomt i seg selv å innta alkohol som medfører promille, men at et slikt inntak innebærer et krav om økt oppmerksomhet i forhold til risikofylte situasjoner, særlig når promillen er høy, jf. blant annet FinKN 2015-486.

I aktuelle sak var forsikrede alene på hytta, drakk alkohol, og falt på gulvet og slo hodet i en bordkant. Hun hadde en promille på 3,34 da det ble tatt blodprøver en god stund etter fallet.

I tråd med praksis legger nemnda til grunn at det i utgangspunktet ikke er grovt uaktsomt å innta alkohol som medfører promille. På den annen side øker risikoen for fall når promillen øker, og dette påvirker kravet til aktsomhet i forhold til risikofylte situasjoner. Forsikrede var her på hytta, og utsatte seg ikke for ytterligere fare ved å bedrive en aktivitet, gå langs vannet eller annet. Tvert imot fremstår hendelsesforløpet i saken som dagligdags. Slik saken er opplyst kan ikke nemnda se at foretaket i tilstrekkelig grad har sannsynliggjort at forsikrede opptrådte grovt uaktsomt.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Persons konklusjon

Klager gis medhold.

Ved behandlingen deltok Kaja de Vibe Malling (leder), Barbro Paulen (bransjerepresentant) og Paal Bjønness (forbrukerrepresentant).